УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. "Хр. Смирненски" №1
Регистрационен индекс и дата
819/17.12.2025

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р арх. Стела Ташева, ЛТУ, София

за присъждане на образователната и научна степен доктор в професионално направление:
5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“,
научна специалност „Опазване, реставрация и адаптация на паметниците на архитектурата“, катедра „История и теория на архитектурата“, АФ на УАСГ.

на арх. Десислава Ковачева, редовен докторант

с тема на дисертацията:
Площадите като част от културното наследство на съвременния град. Случаят София

научен ръководител: проф. д-р арх. Йорданка Кандулкова, УАСГ

Настоящото становище е разработено съгласно Заповед №837/6.11.2025 г. на Ректора на УАСГ.

Всички процедурни изисквания във връзка с представянето на дисертационния труд са спазени. Документите, изискуеми според ЗРАСБГ и ППЗРАС на УАСГ, са налични. Съдържанието на дисертацията е отразено пълно и коректно в приложения автореферат.

Дисертационният труд е с обем от 370 страници, (или 322 стандартни машинописни страници). Цитирани са общо 223 източника на кирилица и латиница, включително електронни. Намирам проучените текстове за добре подбрани и убедителни.

Във връзка с темата на дисертацията, арх. Десислава Ковачева е декларирала три публикации по разработваната тема в издания с научно рецензиране. Две от тях са самостоятелни изследвания на български език, а третата е разработена в съавторство и на английски език.

Дисертацията е организирана във въведение, пет глави, заключение и библиография. В предадените материали много хубаво впечатление прави ясният изказ и високата графична култура на докторантката. Заявени са цели за ре-дефиниране на „ценността на площадите в историческата градска тъкан като част от културното наследство на съвременния град“, както и за очертаване на стъпките за тяхното опазване и управление, вкл. чрез емпиричен модел. Моделът е апробиран с анализ на площадите в

историческия център на София. Намирам поставената цел за значима и ясно определена, а поставените към нея задачи и използваните научни методи за удачни.

Трудът е разположен в полето на българското архитектурознание, в пресечените изследователски точки между градоустройствените проучвания и тези на опазването на наследството. Дискусията върху площадите като културна ценност в града, повдигната от докторантката е актуална. Тя е и особено необходима днес, при динамичните изменения в градската среда, формите им на собственост и управление и не на последно място поради хибридизацията на публичните пространства с навлизането на дигиталните средства.

Във въведението на дисертацията са определени актуалноттта, обектът и предметът ѝ, обхватът, целите и задачите, използваните научни методи. В първата глава е предложен анализ на градската среда като система, съставена от градска и социална тъкан. Основният обект на дисертацията – площадът, е разгледан във втората глава на труда. Анализирани са неговите пространствени и семантични характеристики, както и неговите морфологични части. В трета глава са систематизирани методи и инструменти, които могат да бъдат приложени в изследването на площадните пространства. Извеждат се техните ценностни характеристики. В четвъртата глава е предложен обзор на разбирането за културното наследство в контекста на селищната тъкан, систематизирано са представени и съвременните предизвикателства в областта. Разгледана е нормативната уредба у нас и е предложен модел за опазване чрез управление на промяната. В пета глава арх. Десислава Ковачева идентифицира площадите в историческия център на столицата и представя обобщени изводи от във връзка с техните изследвания. Тя прилага описаният по-рано модел за опазване чрез управление на промяната в един от тях. Заключението представя изводи и резултати на труда и систематизира неговите научно-теоретични и научно-приложни приноси.

Считам дисертацията за оригинална, обстоятелствено и подробно разработена. Явни са задълбочените интереси на арх. Десислава Ковачева в областта на градската среда и опазването на площадните пространства. Приемам изцяло заявените от докторантката научно-теоретични и научно-приложни приноси и препоръчвам издаването на труда под формата на монография, която несъмнено ще намери своя широк кръг от заинтересувани читатели.

Считам предложения модел за опазване чрез управление на промяната, апробиран в дисертацията чрез площад „Народно събрание“, за задълбочено защитен и с висок потенциал на приложение. В допълнение, за мен приносни са и обобщените проучвания на историческата и пространствена специфика на площадите в историческия център на София.

Площадните пространства са „проявление на историческото напластяване, традициите и колективната памет на града и изграждат културната идентичност и усещането за място,“ пише в заключението си арх. Ковачева. В този смисъл, в бъдещите ѝ интердисципинарни изследвания в областта на градската среда и площадите за мен би било подходящо включването в тях и на специалисти с различен профил, най-вече етнолози и културолози, както и създаването на паралели с гледните точки и проучванията в тези направления.

От гледна точка на пълноценно апробиране на резултатите от дисертацията от арх. Десислава Ковачева област и предвид актуалността, високото качество и българистичния характер на проведеното изследване, препоръката ми към докторантката е да задълбочи представянето си с публикации в реферирани и индексирани научни издания на чужди езици.

Такава препоръка обаче в никакъв случай не омаловажава забележителните качества и значимостта на дисертационния труд.

Предвид изложеното дотук, убедено давам своята положителна оценка на направеното изследване и препоръчвам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен доктор, в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, научна специалност „Опазване, реставрация и адаптация на паметниците на архитектурата“, на арх. Десислава Ковачева за нейната дисертация „Площадите като част от културното наследство на съвременния град. Случаят София“.

проф. д-р арх. Стела Ташева, ЛТУ, София
София, 16.12.202